

ETK/Matleena Pulla

8.9.2022

Tulorekisteriyksikkö, Verohallinto

Lausuntopyyntöne koskien tulorekisterin kehittämissuunnitelmaa vuosille 2023–2026

Tulorekisteriyksikkö on lähettänyt tulorekisterin sidosryhmien nimeämille verkoston edustajille ja yhteistyöryhmälle lausuntopyynnön tulorekisterin kehittämissuunnitelmasta vuosille 2023–2026. Työeläkevakuuttajat TELA ry ja Eläketurvakeskus yhdessä edustavat työeläkeoimialaa tulorekisterin sidosryhmäyhteistyössä. Tässä lausunnossa esitämme työeläkealan huomiot lausuttavana olevaan asiakirjaan.

Työeläkealan keskeisimmät huomiot kehittämissuunnitelmaan ovat:

- Työeläkeala kannattaa selvitystä tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden uudelleen arvioinnista. Selvityksen sisällön ja lopputulosten ollessa avoinna, työeläkeala ei kuitenkaan voi toistaiseksi pitää perusteltuna, että muu kehittäminen siirtyy kehittämissuunnitelman aikataulussa kauemmas tulevaisuuteen.
- Työeläkeala pitää etuustietojen hyödyntämisen laajentamista merkittävimpänä tulorekisterin kehittämiskohteena. Tähän liittyvä ansioperusteen lisääminen tulorekisterin tietosisältöön vaikuttaisi olevan tulorekisterin näkökulmasta pienehkö muutos. Asian selvittämistä olisi mahdollista edistää tiedon oikeellisuutta koskevien vastuiden uudelleen arviointiin liittyvästä selvityksestä huolimatta.
- Työeläkeala korostaa sähköisen identiteetin hallinnan muutosten osalta, ettei uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotto ei ole pakollista. Tästä syystä tulorekisterin kehittämisessä yksilöintitunnuksen käyttöönottoon tähtäävien muutosten tarpeellisuutta tulisi arvioida suhteessa muuhun kehittämiseen.

Tietosuojavaltuutettu on lausunnossaan (luonnos HE:ksi tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamiseksi liittyen tulorekisterin tiedon käyttäjien joukon laajentamiseksi) pitänyt aiheellisena sitä, että Tulorekisteriyksikölle määritelty rooli rekisterinpitäjänä ja tietosuojasetuksen mukainen vastuu tietojen oikeellisuudesta rekisterinpitäjänä suhteessa ilmoittajien vastuuseen avattaisiin uudelleen tarkasteltavaksi.

Suunnitelmassa jää epäselväksi, minkä sisältöisenä tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden uudelleen arviointi käynnistyy ja millaiset vaikutukset selvityksellä on muuhun kehittämiseen. Pidämme kuitenkin selvityksen tekemistä perusteltuna Tietosuojavaltuutetun kannanottojen perusteella. Tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden uudelleen arviointi antaa toivottavasti paremmat lähtökohdat myös muille tiedon laatuun liittyville kehittämistoimenpiteille, kuten valvontatiedoille.

Työeläkeala on huomioinut Tulorekisteriyksikön ennakkoon esittämät kysymykset kohdassa 'Strateginen kehittäminen'.

Kehittämisen yleiskuva

Tulorekisterin kehittämisen yleiskuvaan tehdyt lisäykset antavat sidosryhmille hyvän kuvan kehittämisen kokonaisuuteen vaikuttavista asioista. Tavoitetilan ja strategisen kehityssuunnan osalta on kuitenkin hyvä huomioida, että esimerkiksi työeläkealan tavoitteleva etuustietosisällön hyötypotentialin kasvatus voisi toteutua jo vuoden 2025 alkuun ja kohdistuu siten kehityssuunnitelman tarkastelujaksolle. Työeläkealan ehdottama ansioperuste, joka on edellytys etuustietojen laajemmalle hyödyntämiselle, on lisäys tulorekisterin tietosisältöön. Tältä osin kehittämissuunnitelman kuvausta tietopohjan ja tietosisällön osalta olisi hyvä päivittää.

Tulorekisterin kehittämisen kokonaiskuvassa tarkastelujaksolla (kuva s. 11) tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden uudelleen arviointi on aikataulutettu muun mahdollisen kehittämisen edelle. Kyseisen selvityksen sisältö on vasta tarkentumassa ja mahdolliset vaikutukset ovat avoimina. Tästä syystä aikataulutusta olisi hyvä tarkastella ja päivittää kehittämissuunnitelman lopulliseen versioon.

Tarkastelujaksolla huomioitava kehittäminen

Kannatamme tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden selvittämistä, sillä se antaa paremmat lähtökohdat esimerkiksi valvontatietoihin liittyvän kehityssuunnitelman selvittämiseksi. Alun perin syksyllä 2022 aikataulutetut selvitykset keskitetyistä laadunvalvonnasta ja valvontatiedoista oli tarkoitus tehdä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Uusi selvitys sivuaa samoja teemoja, joten pidämme tärkeänä, että sidosryhmät ovat mukana myös uuden selvityksen toteuttamisessa.

Kehittämissuunnitelmassa sähköisen identiteetin hallinnan muutoksissa on mukana uusi yksilöintitunnus, jonka käyttöönotto on vapaaehtoista. Käsitksemme mukaan tulorekisterin sidosryhmä- ja toimintaympäristössä ei ole nähtävissä laajamittaista uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottoa. Tunnustien rinnakkaiskäyttöön saattaa liittyä jopa enemmän riskejä kuin hyötyjä. Näistä syistä tulorekisterin olisi hyvä arvioida, tulisiko uuden yksilöintitunnuksen edellyttämien muutoksia lainkaan toteuttaa. Muutosten sijaan tulorekisterin rajalliset resurssit tulisi kohdentaa aidosti pakollisiin ja hyödyllisiin muutoksiin. Työeläkeala ei ole tehnyt päätöstä uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottamisesta, joten oletamme, että jatkossakin eri sidosryhmien välisessä tietojenvaihdossa on käytössä myös nykyisen mallinen henkilötunnus henkilöiden yksilöintiä varten.

Strateginen kehittäminen

Strategisen kehittämisen osalta suunnitelmassa jää epäselväksi, miten käynnistyvä selvitys tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden selvittämisestä tulee vaikuttamaan esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusviraston raportista

ETK/Matleena Pulla

8.9.2022

nousseisiin jo suunniteltuihin toimenpiteisiin. Toivomme, että lopulliseen kehittämissuunnitelman päivitetään tilanne tältä osin.

Tulorekisteriyksikön toteuttaman korjausselvityksen perusteella tunnistetun perusteettoman edun ilmoittamisen muutos toteutettavuus pitää kaikissa vaiheissa arvioida yhdessä sidosryhmien kanssa. Muutoin esimerkiksi kustannus-hyötyanalyysi ei anna todenmukaista kuvaa päätöksenteon tueksi.

Työeläkeala näkee kokonaismittaristotyön edelleen tärkeänä ja tulee tarvittaessa osallistumaan analyysiyhteistyön kehittämiseen. Työeläkeala on myös valmis tuottamaan dataa mittariston laajentamiseksi. Myös tulorekisterin toiminnan raportointia kehittämällä voitaisiin saavuttaa alun perin mittaristotyössä tavoiteltuja asioita. Tämä vaatisi mm. yhteistyön lisäämistä raportoinnin osaksi. Pelkästään toiminnan raportointiin kohdistuvat huomiot on kerätty erilliseen dokumenttiin.

Muu mahdollinen kehittäminen

Valvontatietoihin liittyvän kehitysaihion kuvausta olisi syytä tarkastella, mikäli uusi selvitys tietojen oikeellisuutta koskevista vastuista sivuaa tätä kehitysaihiota. Vakuuttamisen valvonnan näkökulmasta vaikuttaisi, että viranomaisten välinen tietojen vaihto ei voi perustua pelkästään vapaaehtoisuuteen. Kehittämissuunnitelmassa esitetyt volyymit eivät myöskään välttämättä pidä paikkaansa.

Työeläkealan näkökulmasta tärkein kehitysaihio tähtää etuustietojen laajempaan hyödyntämiseen ja tämä edellyttää ansioperustetiedon lisäämistä tulorekisterin tietosisältöön. Kehitysaihiolla tavoitellaan tulorekisterille alun perin asetettuja tavoitteita mm. kahden välisten tietovirtojen korvaamisesta. Myös etuustietojen ilmoittajien hallinnollisen taakan voidaan arvioida pitkällä aikavälillä vähenevän.

Etuustietosisällön hyötypotentiaalin kasvattamiseen liittyvän kehitysaihion kuvauksen osalta tulisi tarkentaa, että työeläkeala on jo käynyt alustavat keskustelut eläkettä kartuttavia etuusia ilmoittavien tahojen kanssa. Keskusteluissa asian edistäminen on saanut kannatusta. Työeläkealalla on laajasti selvitetty, miten tulorekisterin tietoja voitaisiin hyödyntää eläkettä kartuttavien etuuskien laskennassa ja ilman ansioperustetta vaikutukset eläketurvaan ovat liian suuria. Kuvauksessa olisi siis hyvä tuoda esille, että ilman ansioperusteen lisäämistä tulorekisterin tietosisältöön tiettyjen etuustietoilmoitusten osalta, ei etuuskien laajempi hyödyntäminen työeläkealalla ole mahdollista. Jotta kehitysaihio on verrannollinen muihin kehitysaihioihin nähden, tulisi kuvaukseen lisätä tieto volyymeistä. Vuonna 2021 etuuden maksajat tekivät työeläkealalle 1,8 miljoonaa ilmoitusta eläkettä kartuttavista etuusajoista.

ETK/Matleena Pulla

8.9.2022

Tulorekisterin maksuperusteiseen ilmoitusmenettelyyn pohjautuen ilmoitusvolyymin voidaan arvioida olevan jopa kymmenkertainen.

Kehittämissuunnitelmasta ei käy esille toivotaanko sidosryhmiltä kannanottoa uuden etuustietojen hyötypotentiaalin kasvattamiseen tähtäävän kehityssaihion osalta. Työeläkeala on tuonut esille, että tietosisällön lisäystä voitaisiin tavoitella jo vuoden 2025 alkuun. Käsitksemme mukaan ansioperusteen lisääminen tulorekisterin tietosisältöön on tulorekisterin näkökulmasta muutoksena melko pieni. Näin ollen asian eteenpäin viemistä ei ole perusteltua lykätä merkittävästi tietojen oikeellisuutta koskevien vastuiden uudelleen arvioinnin vuoksi. Työeläkeala on jo tehnyt laajaa taustatyötä asian edistämiseksi ja tulee antamaan työpanoksensa myös seuraavassa vaiheessa.

Eläketurvakeskus

Katri Raatikainen
johtaja

Sari Alanko
osastopäällikkö

Työeläkevakuuttajat TELA ry

Mikael Kulikoff
kehityspäällikkö